

Erfarenheter av och uppfattningar om antisemitism

Andra undersökningen om diskriminering av och hatbrott mot judar i EU

Sammanfattning

Genom artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna erkänns rätten till icke-diskriminering, bl.a. på grund av ras, etniskt eller socialt ursprung, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning.

När du senast gick förbi någon av Europas många vackra synagogor, vaktades ingången av tungt beväpnad polis? Det är en förskräcklig syn. Men – mer än 70 år efter Förintelsen – är det också alltför bekant. Det är inte bara synagogor som behöver skydd – särskilda säkerhetsåtgärder har införts även vid oräkneliga judiska sociala center och skolor. Judar möter också negativa kommentarer på nätet, i media och inom politiken, de tvingas uthärda fientliga blickar och gester i sin närmiljö liksom graffiti och andra former av vandalism, och de utsätts för diskriminering i sociala sammanhang, i skolan och på sin arbetsplats.

”Dagens antisemitism i Tyskland är precis likadan som för 30 år sedan. Sedan tolv år tillbaka är antisemitism inte längre tabu i Tyskland och det förekommer allt oftare – både verbalt och fysiskt – på tyska gator och i sociala medier.” (Kvinna, 60–69 år, Tyskland)

EU och dess medlemsstater är enligt lag skyldiga att göra allt i sin makt för att effektivt bekämpa antisemitism och skydda det judiska folkets värdighet. Judar i EU fortsätter trots detta att utsättas för antisemitism i form av vandalism, förolämpningar, hot, angrepp och till och med mord.

Antisemitismens utbredning och beständighet hindrar människor från att öppet leva judiska liv, utan att behöva vara rädda för sin säkerhet och sitt välbefinnande. Detta framgår av de omfattande undersökningar om diskriminering av och hatbrott mot judar i EU från 2012 och 2018 som genomförts av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA).

”Jag upplever t.ex. att så som saker och ting är nu är ’jude’ en vanlig svordom i Köpenhamn. Som jude uppväxt i Danmark har jag alltid undvikit att visa/tala om för folk att jag är jude.” (Kvinna, 20–24 år, Danmark)

Det är omöjligt att mäta hur påfrestande en sådan vardag kan vara. Men uppseendeväckande statistik skickar ett tydligt budskap, då mer än en tredjedel av judarna i tolv EU-medlemsstater, där judar lev under århundraden, uppger att de under de senaste fem åren funderat på att flytta utomlands på grund av att de inte längre känner sig trygga som judar.

Kampen mot antisemitism måste bygga på stabila och tillförlitliga data som visar i vilken utsträckning EU-medlemsstaterna uppfyller sina skyldigheter enligt relevant EU-lagstiftning, främst rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet, direktivet om likabehandling oavsett ras och direktivet om lika-behandling. Sådana data finns dock sällan att tillgå, vilket visas av information som samlas in årligen av FRA¹. Till följd av detta kan EU och dess medlemsstater många gånger endast fatta beslut för att bekämpa antisemitismen på grundval av bristfälliga

¹ FRA (2018), *Antisemitism: Overview of data available in the European Union 2007-2017*, Luxemburg, Publikationsbyrån.

uppgifter. Genom uppgifterna och resultaten från FRA:s undersökning åtgärdas denna brist genom att man informerar om antisemitism som upplevts av människor i EU som identifierar sig som judar.

EU-medlemsstaternas regeringar skickade den 6 december 2018 ett tydligt budskap genom att anta en förklaring från rådet om kampen mot antisemitism och om utarbetande av en gemensam säkerhetsstrategi för att bättre skydda judiska gemenskaper och institutioner i Europa. Rådet noterar att antisemitiskt hat fortfarande är utbrett, vilket bekräftas av FRA:s undersökningsresultat från 2018, och uppmanar EU-medlemsstaterna att vidta åtgärder mot antisemitism och förbättra säkerheten för de judiska gemenskaperna.

I denna sammanfattning presenteras de huvudsakliga resultaten av FRA:s andra undersökning om judars erfarenheter av hatbrott, diskriminering och antisemitism i EU, som är den största internationella undersökning om judar som någonsin genomförts. Undersökningen omfattar tolv EU-medlemsstater och nådde nästan 16 500 personer som identifierar sig som judar. Den erbjuder saklig läsning och understryker att antisemitismen fortfarande är utbredd inom EU och i många avseenden har normaliserats på ett besvärande sätt.

”Antisemitism förekommer dagligen och ohejdat på jobbet, i media och i sociala medier.” (Kvinna, 40–44 år, Frankrike)

Viktiga slutsatser och FRA:s yttranden

Med utgångspunkt i undersökningsresultaten har FRA tagit fram följande yttranden för att stödja EU:s och medlemsstaternas beslutsfattare i att utarbeta och genomföra åtgärder för att förebygga och motarbeta antisemitism. Dessa yttranden kompletterar

de som FRA uttrycker i sin rapport om den första undersökningen om diskriminering av och hatbrott mot judar i EU, som publicerades 2013. Till följd av att antisemitismen fortfarande är utbredd i praktiken är yttrandena från 2013 fortsatt giltiga 2018.

Antisemitismen präglar vardagslivet

VIKTIGA SLUTSATSER

- En stor majoritet av uppgiftslämnarna (85 procent) anser att antisemitism och rasism är de mest angelägna problemen i de undersökta EU-medlemsstaterna.
- En stor majoritet av uppgiftslämnarna (89 procent) anser att antisemitismen har ökat under de senaste fem åren i det land där de är bosatta.
- En majoritet av uppgiftslämnarna (72 procent) uttrycker oro för ökad intolerans gentemot muslimer.
- En stor majoritet av uppgiftslämnarna (89 procent) anser att antisemitism på nätet är ett problem i det land där de är bosatta.
- En stor majoritet av uppgiftslämnarna (88 procent) anser att antisemitismen på nätet har ökat under de senaste fem åren, och de flesta av dessa uppger att den har ökat "mycket".
- De flesta deltagarna i undersökningen uppger att de regelbundet utsätts för negativa kommentarer om judar. En stor majoritet av uppgiftslämnarna i alla deltagande länder (80 procent) nämner internet som det vanligaste forumet för negativa kommentarer.

Undersökningsresultaten visar att antisemitismen präglar det offentliga rummet och att negativ stereotypisering av judar återges och inpräntas. Endast genom att vara jude ökar sannolikheten för att ställas inför en oavbruten ström av övergrepp i olika former, oavsett vart man går, vad man läser och vem man umgås med. En jämförelse mellan undersökningarna från 2012 och 2018 visar på en ökande uppfattning bland uppgiftslämnarna att antisemitism är ett växande problem i det land där de är bosatta.

"Antisemitism och rasism är som en wienerschnitzel. De är del av det österrikiska kulturarvet, precis som främlingsfientlighet och att 'vi är annorlunda'. Det finns ingenting att kämpa mot – det går bara att mildra konsekvenserna." (Man, 50–54 år, Österrike)

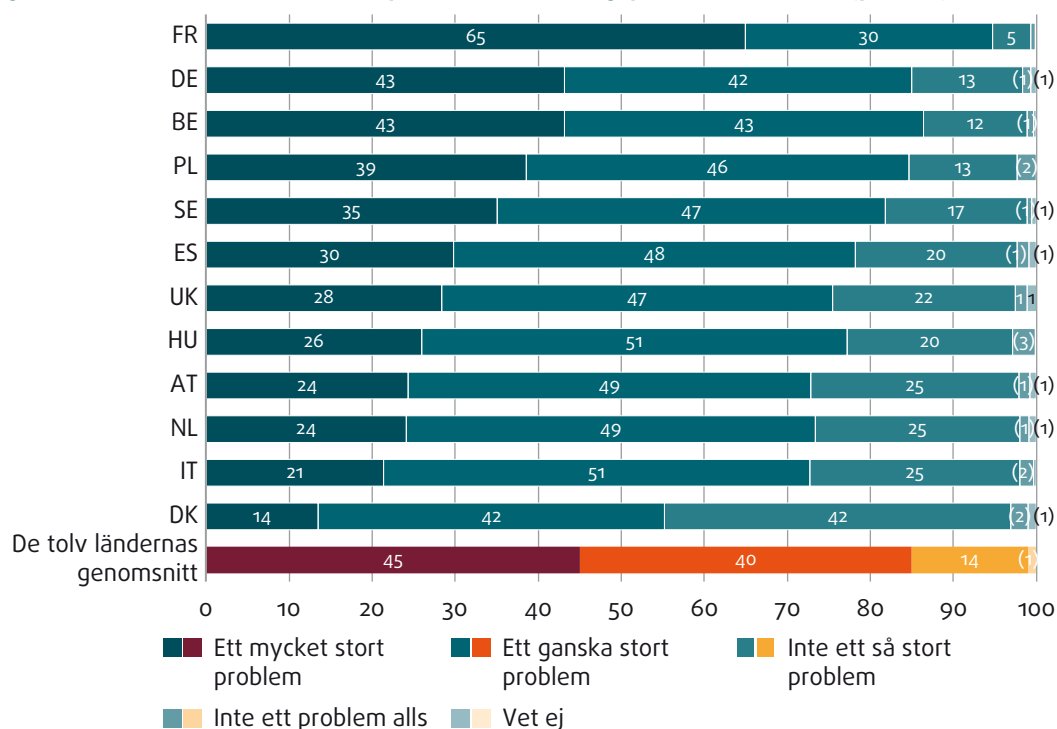
Överlag anser nio av tio uppgiftslämnare (89 procent) i 2018 års undersökning att antisemitismen har ökat i deras land under de fem åren före undersökningen och fler än åtta av tio (85 procent) menar att det är ett allvarligt problem. Uppgiftslämnarna tenderar att tycka att antisemitismen är det största sociala eller politiska problemet där de bor. De anser antisemitism vara mest problematiskt på internet

och i sociala medier (89 procent), följt av offentliga platser (73 procent), media (71 procent) och inom det politiska livet (70 procent). Bland de vanligaste antisemitiska uttryck som de möter – och detta regelbundet – återfinns "israelerna betar sig som nazister mot palestinierna" (51 procent), "judarna har för mycket makt" (43 procent) och "judarna utnyttjar Förtintelsens offerkultur i egna syften" (35 procent). Undersökningsdeltagarna stöter oftast på sådana påståenden på nätet (80 procent), följt av andra medier än internet (56 procent) och på politiska evenemang (48 procent).

"Det verkar som om Nederländerna tröttnat på antisemitism. Det verkar vara något som bagatelliseras och som i sociala medier anses vara väldigt normalt. [...] Det är mycket oroande!" (Kvinna, 35–39 år, Nederländerna)

"Jag tycker att Sverige var så gott som inte alls antisemitiskt tidigare, det har förändrats, det är det som känns så svårt. Förut var jag inte alls rädd att säga att jag är judinna, mina barn tyckte t.o.m. att det var intressant när de var i tonåren och ville vara speciella. Numer drar jag mig för att prata om min bakgrund. Och känner oro för framtiden." (Kvinna, 70–79 år, Sverige)

Figur 1: Antisemitism anses vara ett problem i landet i dag, per EU-medlemsstat (procent)^{a,b,c,d}

Anm.: ^a Av alla uppgiftslämnare (n=16 395); ländernas resultat är oviktade, de tolv ländernas genomsnitt är viktat; sorterat efter "ett mycket stort problem".

^b Fråga: Boz. Enligt din mening, hur stort är problemet – om det finns – med vart och ett av följande i [LAND] i dag? Svar: D. Antisemitism.

^c Vissa staplar summerar inte 100 procent, vilket beror på avrundningen.

^d Resultat som baseras på ett litet antal svar är statistiskt mindre tillförlitliga. Resultat som baseras på 20–49 oviktade observationer i en gruppsumma eller baseras på celler med färre än 20 oviktade observationer återges därför inom parentes. Resultat som baseras på färre än 20 oviktade observationer i en gruppsumma offentliggörs inte.

Källa: FRA, 2018

Det är i detta sammanhang uppmuntrande att Europaparlamentet antog en resolution om bekämpning av antisemitism i juni 2017, där parlamentet uppmanar till ökade ansträngningar på lokal, nationell och europeisk nivå. Europeiska kommissionen har tidigare inlett ett antal initiativ, både på EU-nivå och globalt². Bland initiativen återfinns utnämningen av en samordnare för bekämpning av antisemitism i december 2015 och inrättandet 2016 av en högnivågrupp inom EU för bekämpning av rasism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans. Gruppen har tagit fram politisk vägledning för att förbättra genvägen på hatbrott och hatpropaganda, däribland antisemitiska brott och antisemitisk propaganda. Dessutom kom kommissionen i maj 2016

överens med it-företag om en uppförandekod för att motarbeta olaglig hatpropaganda på nätet.

"Det finns inte någon antisemitism i Ungern, även om man försöker förmedla en sådan bild av landet. Det finns historiska sår, men de läker fint." (Man, 20–24 år, Ungern)

Vissa medlemsstater svarade med att utse samordnare för att bekämpa antisemitism, medan andra antog eller godkände en ej lagligt bindande arbetsdefinition av antisemitism³. Definitionen fastställdes i maj 2016 av den internationella alliansen till minne av Förintelsen och välkomnades av kommissionen som ett användbart initiativ för att förebygga och bekämpa antisemitism. Det finns en länk till definitionen på kommissionens webbplats⁴.

² EU organiserade 2016 – tillsammans med Kanada, USA och Israel – ett första högnivåforum om global antisemitism inom ramen för FN. Syftet var att ytterligare främja EU:s ansträngningar att hantera antisemitism globalt.

³ Se webbplatsen för den internationella alliansen till minne av Förintelsen.

⁴ Se kommissionens [webbplats](#) om bekämpning av antisemitism.

Flera medlemsstater måste dock fortfarande – fullt ut och på ett korrekt sätt – införliva rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet (2008/913/RIF) i den nationella lagstiftningen. I rambeslutet definieras ett gemensamt tillvägagångssätt inom EU vad gäller strafflagstiftning för att möta allvarliga yttringar av rasism eller främlingsfientlighet, inklusive antisemitism, också i "fall där gärningarna begås med hjälp av ett informationssystem" (artikel 9). Att utrota antisemitismen från offentligheten kräver resoluta och löpande åtgärder för att bryta ner den fortsatta negativa stereotypiseringen av judar, även på nätet.

FRA:s yttrande 1

Medlemsstaterna bör underlätta införandet av åtgärder avsedda att förebygga antisemitism i relevanta nationella strategier och handlingsplaner. Åtgärder som utarbetas för att förhindra antisemitism bör särskilt fokusera på ökad medvetenhet, bl.a. med betoning på utbildning om Förintelsen. Medlemsstaterna bör också se till att åtgärdernas effektivitet utvärderas på ett systematiskt sätt. Nationella samordnare för bekämpning av antisemitism, liksom arbetsmarknadens parter, organisationer i det civila samhället och samhällliga grupper – också icke-judiska sådana – bör i hög grad vara delaktiga i att utarbeta de förebyggande åtgärderna, liksom i utvärderingen av åtgärdernas effektivitet.

Utbredd antisemitism underminerar judars känsla av säkerhet och trygghet

VIKTIGA SLUTSATSER

- Nästan hälften av alla uppgiftslämnare (47 procent) oroar sig för att falla offer för antisemitiska verbala förolämpningar eller trakasserier under de kommande tolv månaderna, och över en tredjedel (40 procent) oroar sig för att bli fysiskt angripna under samma period.
- En tredjedel av alla uppgiftslämnare (34 procent) uppgav att de åtminstone emellanåt undviker att besöka judiska evenemang eller platser på grund av att de som judar inte skulle känna sig trygga där, eller på vägen dit. Över en tredjedel av alla uppgiftslämnare (38 procent) undviker åtminstone emellanåt vissa platser i sin närmiljö eftersom de inte känner sig trygga där som judar.
- I de tolv EU-medlemsstater som undersökts bär eller visar hälften av uppgiftslämnarna (49 procent) åtminstone ibland föremål som kan identifiera dem som judar. Av de uppgiftslämnare som åtminstone ibland bär eller visar sådana föremål undviker över två tredjedelar (71 procent) att göra detta åtminstone vid vissa tillfällen.
- Mer än en tredjedel (38 procent) av alla uppgiftslämnare har under de senaste fem åren övervägt att emigrera på grund av att de inte känt sig trygga som judar i det land där de är bosatta.
- En majoritet av uppgiftslämnarna (70 procent) anser att de nationella regeringarnas ansträngningar att bekämpa antisemitism inte är effektiva. Samtidigt gör hälften av uppgiftslämnarna (54 procent) en positiv bedömning av de nationella regeringarnas ansträngningar att säkerställa de judiska gemenskapernas säkerhetsbehov. Hur tillfredsställande dessa ansträngningar upplevs vara varierar dock stort mellan länderna.

"Jag är inte rädd när jag går ut på gatan, eftersom min mezusa sitter inne i lägenheten och inte syns. Det är bara de som kommer in i lägenheten som kan se den. Men jag är rädd för att sätta mezuzan på utsidan." (Kvinna, 30–34 år, Spanien)

Undersökningsresultaten visar att många judar i EU inte kan leva utan oro för sin egen och sina familjemedlemmars säkerhet, samt säkerheten för andra

som står dem nära. Skälet är risken att bli måltavlor för antisemitiska trakasserier och angrepp. Känslan av osäkerhet bland judar har också fått följden att en del av dem överväger att flytta utomlands. En jämförelse av resultaten från 2012 och 2018 års undersökningar uppvisar liknande nivåer av antisemitiska trakasserier och våldshandlingar bland judar i EU. Resultaten uppvisar också liknande nivåer av oro bland uppgiftslämnarna för

att de – eller deras familjemedlemmar eller andra personer som står dem nära – ska bli måltavlor för antisemitiska trakasserier eller våldshandlingar.

”Min son går i en judisk skola och jag oroar mig mycket för hans säkerhet. Varje dag undrar jag om jag borde låta honom gå i en annan skola.” (Kvinna, 30–34 år, Belgien)

”Jag är väldigt bekymrad över mina barns framtid. ’Jude’ är ett skällsord där vi bor och folk hatar judar så mycket att livet inte är värt någonting. Vi är rädda för att barnen kommer att angripas på ett eller annat sätt.” (Man, 45–49 år, Danmark)

Resultaten från 2018 års undersökning visar att hundratals uppgiftslämnare personligen utsattes för antisemitiska fysiska angrepp under de senaste tolv månaderna före undersökningen. Fler än en av fyra (28 procent) av alla uppgiftslämnare utsattes

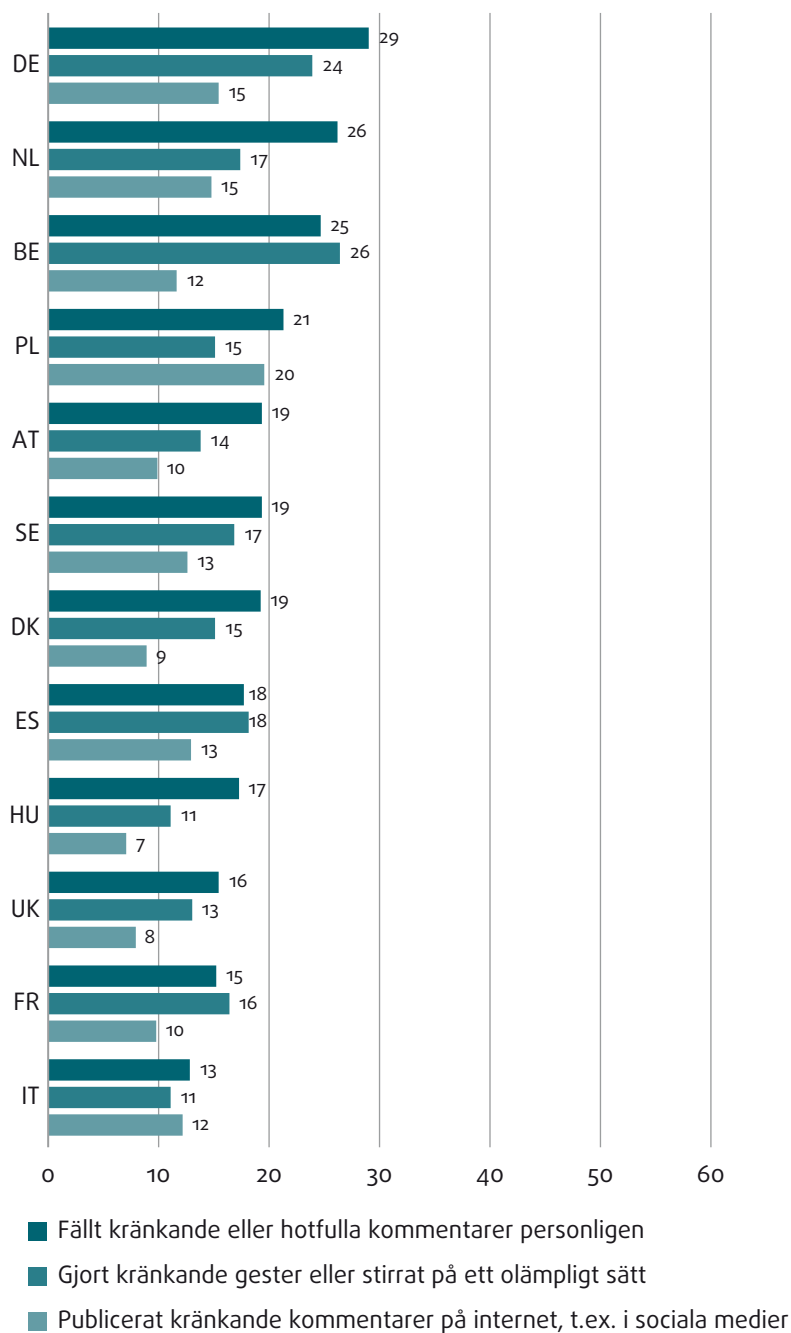
för antisemitiska trakasserier minst en gång under perioden. De som offentligt bär eller visar föremål som kan identifiera dem som judar utsätts för fler antisemitiska trakasserier (37 procent) än de som inte gör det (21 procent).

”Jag hör om många incidenter och är orolig för familjen och mig själv. Vi är ofta rädda i synagogan eller på andra judiska evenemang och oroliga för vad som kan hända. Jag bär kippa och mina personliga erfarenheter har dock varit väldigt goda. Samtidigt känner jag mig fortfarande inte bekväm i mindre judiska områden (dvs. på nästan alla andra ställen).” (Man, 55–59 år, Storbritannien)

”Jag har märkt att judar i min generation (inklusive mig själv) upplever en kraftigt ökad otrygghet och en känsla av att inte vara välkommen/accepterad som jude i Nederländerna.” (Kvinna, 30–34 år, Nederländerna)

Figur 2: Erfarenhet av antisemitiska trakasserier (drabbats av tre av de vanligaste formerna en eller flera gånger), under de senaste tolv månaderna, per EU-medlemsstat (procent)^{a,b}

Anm.: ^a Av alla uppgiftslämnare (n=16 395); ländernas resultat är oviktade.

^b Frågor: Co3. Under de SENASTE TOLV MÅNADERNA i [LAND], har någon
 – fällt kränkande eller hotfulla kommentarer till dig personligen,
 – gjort kränkande gester eller stirrat på dig på ett olämpligt sätt,
 – publicerat kränkande kommentarer om dig på internet, t.ex. i sociala medier?
 Co4a. Hände detta PÅ GRUND AV att du är jude?

Källa: FRA, 2018

“Man upplever antisemitism i Tyskland när man är ute/ visar sig.” (Kvinna, 30–34 år, Tyskland)

En av fem uppgiftslämnare (20 procent) känner till familjemedlemmar eller andra personer i deras närhet som har förolämpats verbalt, trakasserats eller angripits fysiskt. Nästan hälften av uppgiftslämnarna (47 procent) oroade sig för att utsättas för antisemitiska verbala förolämpningar eller trakasserier, och fyra av tio (40 procent) oroade sig för antisemitiska fysiska angrepp.

“Ingen av mina vänner där jag bor eller de jag jobbar med vet om att jag är judinna. Våra barn vet inte om min judiska bakgrund, då jag är livrädd att de skulle få kommentarer i skolan för detta. Jag går inte till synagogan mer, för det är inte värt att vi skulle bli utsatta för något. Det bästa var när jag gifte mig, för nu heter jag ‘Svensson’ i efternamn.” (Kvinna, 40–44 år, Sverige)

En av tre uppgiftslämnare (34 procent) undviker att besöka judiska evenemang eller platser på grund av att de inte känner sig trygga som judar där, eller på vägen dit. Mer än en tredjedel (38 procent) har under de fem senaste åren före undersökningen övervägt att emigrera eftersom de inte känt sig trygga som judar i det land där de är bosatta.

“När man går på ett judiskt evenemang, oavsett hur litet det är, måste man alltid registrera sig. Först då får man veta var det kommer att äga rum. Att man inte känner sig alls trygg längre med att åka till en plats där många judar samlas.” (Kvinna, 55–59 år, Nederländerna)

“Jag bär aldrig judiska symboler offentligt och ser mig alltid om över axeln när jag ska på ett judiskt evenemang. [...] Jag vill bara bli lämnad i fred och få utöva min religion.” (Kvinna, 40–44 år, Sverige)

Mer än hälften av uppgiftslämnarna (54 procent) gör en positiv bedömning av de nationella regeringarnas

ansträngningar att säkerställa den judiska gemenskapens säkerhetsbehov. Sju av tio (70 procent) anser dock att deras regering inte bekämpar antisemitism på ett effektivt sätt.

Att kontinuerligt bli utsatt för antisemitism begränsar kraftigt människors åtnjutande av de grundläggande rättigheterna, däribland skyddet av deras mänskliga värdighet, deras rätt till skydd för privat- och familjeliv samt deras tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Det är uppmuntrande att många judar anser att deras regering gör tillräckligt för att möta deras behov av skydd. Enbart det faktum att särskilda säkerhetsåtgärder är nödvändiga i stort sett hela tiden för att säkerställa den judiska gemenskapens säkerhet – vid synagogor, sociala center och skolor – är dock ett tecken på ett allvarligt och varaktigt samhällsproblem. Medlemsstaterna måste stå fast vid sina åtaganden att uppfylla den judiska gemenskapens skyddsbehov.

“Jag tror att rädslan för antisemitism är större än det verkliga hotet.” (Man, 40–44 år, Storbritannien)

“Jag har en kedja med en davidsstjärna, men jag bär den inte medvetet offentligt eftersom jag försöker undvika antisemitiska reaktioner.” (Kvinna, 16–19 år, Belgien)

FRA:s yttrande 2

Medlemsstaterna bör samarbeta systematiskt med den judiska gemenskapen på området säkerhet och skydd av judiska platser. Medlemsstaterna bör fortsätta att införa säkerhetsåtgärder och se till att judiska säkerhetsorganisationer har tillräcklig finansiering. EU och dess medlemsstater bör noga och regelbundet övervaka förändringar när det gäller förekomsten av hatbrott och judars känsla av säkerhet och trygghet, bl.a. med hjälp av brottsofferundersökningar, för att bedöma säkerhetsåtgärdernas effektivitet.

Antisemitiska trakasserier är så vanliga att de normaliseras

VIKTIGA SLUTSATSER

- I genomsnitt utsattes över en tredjedel av alla uppgiftslämnare (39 procent) för någon form av antisemitiska trakasserier under de fem senaste åren före undersökningen. Mer än en fjärdedel (28 procent) utsattes för sådana trakasserier under de tolv senaste månaderna före undersökningen.
- Deltagarna i undersökningen anser att antisemitiskt innehåll på internet är den mest akuta formen av antisemitism. De vanligaste formerna av antisemitiska trakasserier som personligen drabbat uppgiftslämnarna är dock personliga kommentarer och kränkande gester/olämpligt stirrande – 18 procent respektive 16 procent uppgav att de utsatts för sådana trakasserier under de tolv senaste månaderna före undersökningen.
- När det gäller den allvarligaste incidenten av antisemitiska trakasserier som inträffat under de senaste fem åren före undersökningen användes under de flesta av dessa incidenter ett antisemitiskt språkbruk. Vidare skedde trakasserier i situationer där det gick att identifiera uppgiftslämnarna som judar. (I genomsnitt noterade två av tre uppgiftslämnare dessa två aspekter under respektive incident.)
- När uppgiftslämnarna uppmanades att beskriva gärningsmannen i den allvarligaste incidenten av antisemitiska trakasserier som de varit med om under de senaste fem åren – i möjligaste mån och baserat på vad de uppfattat – identifierade de i 31 procent av fallen gärningsmannen som någon de inte känner, i 30 procent av fallen som någon med islamistiska åsikter och i 21 procent av fallen som någon med vänsterorienterade politiska åsikter.
- Majoriteten (79 procent) av de uppgiftslämnare som utsatts för antisemitiska trakasserier under de senaste fem åren anmälde inte den allvarligaste incidenten till polisen eller till någon annan organisation.
- Nästan hälften (48 procent) av de uppgiftslämnare som inte anmälde den allvarligaste incidenten till polisen uppgav att det inte skulle ha tjänat någonting till. En liknande andel (43 procent) ansåg inte incidenten vara tillräckligt allvarlig.
- I de tolv länder som undersöktes utsattes under de fem senaste åren före undersökningen 3 procent av alla uppgiftslämnare personligen för ett fysiskt angrepp på grund av att de var judar. Under de senaste tolv månaderna före undersökningen utsattes 2 procent av alla uppgiftslämnare för fysiska angrepp på grund av att de var judar.
- I de tolv länder som undersöktes uppger 4 procent av alla uppgiftslämnare att de haft egendom som avsiktligt vandaliserats på grund av att de är judar under de fem senaste åren, medan 2 procent utsattes för detta under de tolv senaste månaderna.

Av undersökningsresultaten framgår att människor utsätts för så många antisemitiska övergrepp att de upplever vissa av incidenterna som triviala. Alla antisemitiska incidenter är dock i grunden angrepp på människans värdighet och kan inte slås bort som obetydligheter. Både 2012 och 2018 års undersökningar visar att uppgiftslämnarna anmäler väldigt få upplevda incidenter av antisemitism till polisen eller andra institutioner. En jämförelse av resultaten från de två undersökningarna visar att gärningsmannakategorierna är desamma, och att vissa kategorier hela tiden är överrepresenterade som gärningsmän.

”Jag identifierar aldrig mig själv offentligt, för att undvika diskriminering. Det spanska samhället har inte så stor vana av olika religioner och förstår inte judendomen. Jag är rädd att ses som ’konstig’. Jag föredrar att integreras i samhället i mitt vardagliga liv.” (Kvinna, 30–34 år, Spanien)

Resultaten av 2018 års undersökning visar att åtta av tio uppgiftslämnare (79 procent) som utsatts för antisemitiska trakasserier under de fem senaste åren inte anmälde den allvarligaste incidenten till polisen eller till någon annan organisation. De huvudsakliga skäl som anges för att inte anmäla incidenter är en känsla av att det inte skulle tjäna någonting till

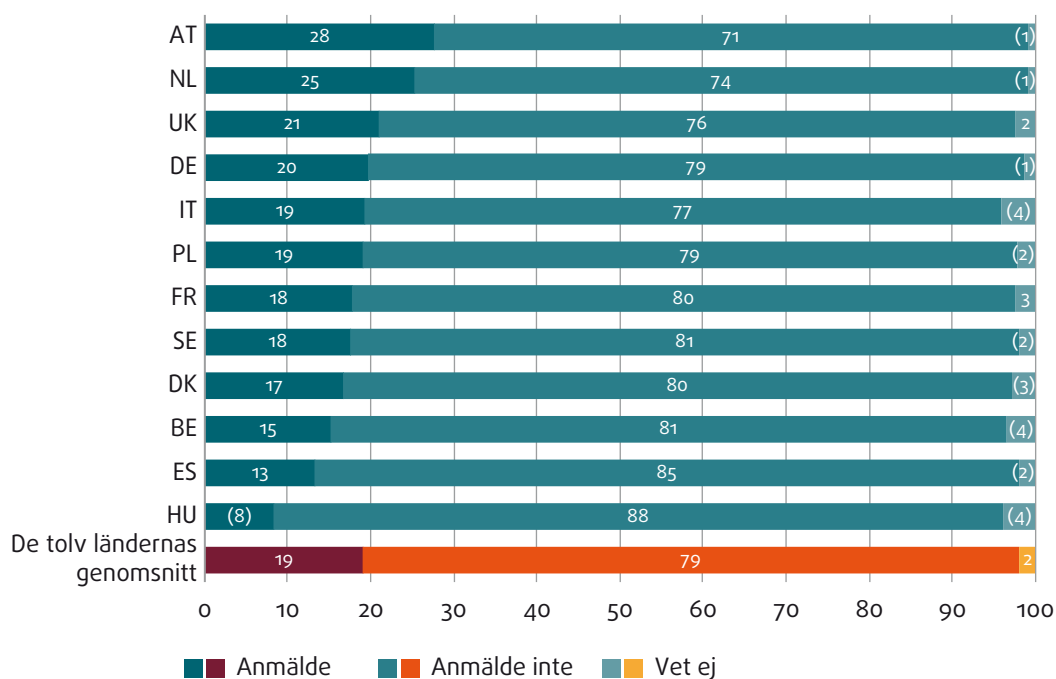
(48 procent), att incidenten inte är tillräckligt allvarlig för att anmälas (43 procent) och att det skulle vara för krångligt eller besvärligt att anmäla (22 procent).

Normaliseringen av antisemitismen framgår också av de olika typerna av gärningsmän, vilka sträcker sig över hela det sociala och politiska spektrumet. De vanligaste gärningsmannakategorier som anges för den allvarligaste incidenten av antisemitiska trakasserier som drabbat uppgiftslämnarna är någon de inte känner (31 procent), någon med islamistiska

åsikter (30 procent), någon med vänsterorienterade politiska åsikter (21 procent), en kollega från arbetet eller skolan/högskolan (16 procent), en bekant eller vän (15 procent) och någon med högerorienterade politiska åsikter (13 procent).

”Jag erkänner aldrig att jag är jude, av rädsla. Det är bara två personer som känner till min bakgrund. [...] Jag kan inte bli diskriminerad om ingen vet att jag är jude. På direkta frågor om min nationalitet ljuger jag.” (Kvinna, 50–54 år, Polen)

Figur 3: Anmälان av den allvarligaste incidenten av antisemitiska trakasserier under de senaste fem åren, per EU-medlemsstat (procent)^{a,b,c,d}

Anm.: ^a Av de uppgiftslämnare som utsatts för någon form av antisemitiska trakasserier under de senaste fem åren (n=6 486); de tolv ländernas genomsnitt är viktat.
^b Fråga: Co8. Har du eller någon annan anmält denna incident till polisen eller till någon annan organisation?
^c Vissa staplar summerar inte 100 procent, vilket beror på avrundningen.
^d Resultat som baseras på ett litet antal svar är statistiskt mindre tillförlitliga. Resultat som baseras på 20–49 oviktade observationer i en gruppsumma eller baseras på celler med färre än 20 oviktade observationer återges därför inom parentes. Resultat som baseras på färre än 20 oviktade observationer i en gruppsumma offentliggörs inte.

Källa: FRA, 2018

I direktivet om brottsoffers rättigheter föreskrivs att brottsoffer ska behandlas på ett respektfullt och hänsynsfullt sätt utan diskriminering på någon grund,

däribland religion (skäl 9). Enligt artikel 22 i direktivet har alla brottsoffer rätt till en bedömning av huruvida åtgärder är nödvändiga för att skydda

dem mot vidare viktisiering. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till brottsoffrets personliga särdrag, inbegripet religion, om detta är relevant för att bedöma skyddsbehovet. I direktivet framhävs särskilt fall där begångna brott har diskriminerande motiv med koppling till brottsoffrets personliga särdrag, t.ex. religion. I dessa fall har medlemsstaternas myndigheter en särskild skyldighet att bedöma riskerna för ytterligare viktisiering motiverad av detta särdrag. Enligt rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet krävs att sådana motiv anses som en försvarande omständighet, eller att domstolarna tar dem i beaktande vid fastställandet av sanktionerna (artikel 4). För att fullständigt genomföra EU-lagstiftningen ska man uppmuntra brottsoffer att anmäla antisemitiska brott till polisen samt se till att polisen registrerar de diskriminerande motiven på ett korrekt sätt vid tidpunkten för anmälan.

FRA:s yttrande 3

Medlemsstaterna bör fullt ut och på ett korrekt sätt införliva direktivet om brottsoffrets rättigheter (2012/29/EU) i den nationella lagstiftningen för att säkerställa att offren för antisemitism får det stöd de behöver när de anmäler incidenter till relevanta myndigheter. Medlemsstaterna bör även – fullt ut och på ett korrekt sätt – införliva rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet (2008/913/RIF) i den nationella lagstiftningen för att säkerställa att gärningsmännen alltid döms till effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga sanktioner. De straffrättsliga systemen i medlemsstaterna bör även regelbundet rapportera om de sanktioner som gärningsmännen döms till och om domstolarnas resonemang i relevanta domar.

Antisemitisk diskriminering inom viktiga livsområden förblir osynlig

VIKTIGA SLUTSATSER

- Totalt uppger 11 procent av alla uppgiftslämnare att de känt sig diskriminerade på grund av att de är judar under de tolv senaste månaderna, inom ett eller flera av de fem områden som anges i undersökningen: sysselsättning (på arbetsplatsen eller när de söker arbete), utbildning, hälsa och bostäder.
- Fler än tre av fyra (77 procent) av de som uppger att de känt sig diskriminerade under de tolv senaste månaderna på grund av att de är judar anmälde inte den allvarligaste incidenten till någon myndighet eller organisation.
- En majoritet (52 procent) av de uppgiftslämnare som känt sig diskriminerade under de senaste tolv månaderna, och som inte anmält den allvarligaste incidenten till någon, uppger att de tvivlade på att en anmälan skulle förbättra deras situation. En tredjedel av de uppgiftslämnare som känt sig diskriminerade och inte anmält den allvarligaste incidenten uppger att de inte anmälde eftersom incidenten inte var tillräckligt allvarlig (34 procent), eller för att de saknade bevis (33 procent).
- Majoriteten av uppgiftslämnarna – mellan 64 procent och 87 procent beroende på område – uppger att de känner till att det finns lagstiftning som förbjuder diskriminering på grund av etniskt ursprung eller religion. Uppgiftslämnarna har bäst kännedom om antidiskrimineringslagstiftningen om sysselsättning och sämst kännedom när det gäller skydd kopplat till bostäder.
- De flesta uppgiftslämnare (71 procent) uppger att de känner till en organisation i landet som erbjuder rådgivning eller stöd för personer som utsätts för diskriminering. Uppgiftslämnarna hänvisade oftast till judiska organisationer som specialiserar sig på den judiska gemenskapens säkerhet och trygghet och/eller antisemitism, samt nationella organ för jämlikhet och mänskliga rättigheter.

“Att det inträffar få antisemitiska incidenter i offentligheten beror främst på att många judar bestämt sig för att inte använda kippa eller prata så mycket om saken, för att inte bli diskriminerade. Vi diskrimineras inte eftersom vi ‘gömmar oss.’” (Man, 35–39 år, Spanien)

Undersökningsresultaten visar att antisemitism inte enbart leder till hatbrott, utan också till ojämlik

behandling inom viktiga livsområden. Den mycket låga anmälningsbenägenheten vad gäller antisemitisk diskriminering, kombinerat med den uppenbara normaliseringen av incidenter, förhindrar dock att den verkliga omfattningen av antisemitisk diskriminering kommer till relevanta myndigheters, jämlikhetsorgans och samhällsorganisationers kännedom. En jämförelse av resultaten från 2012 och 2018 års

undersökningar visar att nivåerna av upplevd antisemitisk diskriminering i samband med sysselsättning, utbildning, hälsa och bostäder fortsätter att vara desamma. Inga förändringar kan noteras när det gäller anmälningsbenägenheten, som är fortsatt låg.

“Den antisemitism jag upplevt är subtilare än vad som går att fånga i ett formulär som detta. Som den märkliga tystnaden efter att jag på en arbetsplats berättade att jag var jude.” (Man, 25-29 år, Sverige)

Resultaten från 2018 års undersökning visar att under de senaste tolv månaderna före undersökningen kände sig en av tio uppgiftslämnare (11 procent) diskriminerad inom sysselsättning, utbildning, hälsa eller bostäder på grund av att vara jude. Nästan åtta av tio (77 procent) av de som säger sig ha utsatts för sådan diskriminering anmälde inte den allvarligaste incidenten till en myndighet eller organisation. De huvudsakliga skäl som anges för att inte anmäla är uppfattningen att det inte skulle tjäna någonting till (52 procent), att incidenten inte är tillräckligt allvarlig (34 procent) och att det saknas bevisning (33 procent). Samtidigt vet en stor majoritet av uppgiftslämnarna om att det finns antidiskrimineringslagstiftning (85 procent på sysselsättningsområdet) och att det finns organisationer som kan ge rådgivning och stöd i fall av diskriminering (71 procent), t.ex. judiska samhällsorganisationer och nationella jämlikhetsorgan.

Direktivet om likabehandling oavsett ras (2000/43/EG) förbjuder etnisk diskriminering inom viktiga livsområden, såsom sysselsättning, utbildning, hälsa och bostäder. Direktivet om likabehandling (2000/78/EG) förbjuder diskriminering på grund av religion eller övertygelse på sysselsättningsområdet. Enligt direktiven ska medlemsstaterna sörja för att bestämmelserna kommuniceras till de som berörs på alla lämpliga sätt, och inom varje lands hela territorium. I direktiven fastställs effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för gärningsmän i fall av diskriminering.

FRA:s yttrande 4

EU och dess medlemsstater bör se till att offer för antisemitisk diskriminering uppmuntras och understöds i att anmäla incidenter till relevanta myndigheter, jämlikhetsorgan eller tredjepartsorganisationer. Detta kan uppnås genom att EU och dess medlemsstater finansierar särskilda kunskapshöjande informationskampanjer. Kampanjerna kan organiseras av relevanta ministerier, i nära samarbete med nationella jämlikhetsorgan och judiska samhällsorganisationer, för att se till att budskapen får rätt fokus. Kampanjerna kan belysa hur antisemitisk diskriminering utgör ett allvarligt brott mot människors grundläggande och mänskliga rättigheter och varför det är viktigt för dem att söka upprättelse. De bör också uppmärksamma att gärningsmännen påförs effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner.

UNDERSÖKNINGEN I KORTHET

I denna sammanfattning presenteras de huvudsakliga resultaten från FRA:s andra undersökning om judars erfarenheter av och uppfattningar om hatbrott, diskriminering och antisemitism. Data analyseras från svaren från 16 395 personer (16 år och äldre) som själva identifierar sig som judar i tolv EU-medlemsstater: Belgien (BE), Danmark (DK), Frankrike (FR), Italien (IT), Nederländerna (NL), Polen (PL), Spanien (ES), Storbritannien (UK), Sverige (SE), Tyskland (DE), Ungern (HU) och Österrike (AT). I dessa medlemsstater bor över 96 procent av EU:s uppskattade judiska befolkning⁵.

Hur genomfördes undersökningen?

Undersökningen genomfördes på nätet under maj och juni 2018. I avsaknad av tillförlitliga urvalsramar, och baserat på lärdomar från 2012 års undersökning⁶, valde FRA att göra en webbundersökning. Detta gjorde det möjligt för uppgiftslämnarna att fylla i undersökningen när och var det passade dem bäst, i deras egen takt och på deras nationella språk. Med en webbundersökning kunde uppgiftslämnarna dessutom förse med information om FRA, om de organisationer som skulle sköta datainsamlingen och om hur de insamlade uppgifterna skulle användas. Metoden innebar att alla intresserade personer som själva identifierar sig som judar i de tolv EU-medlemsstaterna kunde delta och dela med sig av sina erfarenheter. Det var också den metod som lättast kunde användas för att ställa frågor till deltagarna i alla utvalda medlemsstater på lika villkor. Metoden innebär inte ett slumpmässigt sannolikhetsurval som uppfyller de statistiska kriterierna för representativitet. Resultaten är emellertid tillförlitliga och stabila, och utgör det mest omfattande underlag som finns att tillgå om erfarenheter av antisemitism i EU.

Vilka deltog i undersökningen?

Undersökningen var öppen för personer i åldrarna 16 år och äldre som själva anser sig vara judar – med utgångspunkt i religion, kultur, uppfostran, etnicitet, föräldraskap eller av något annat skäl – och som vid tidpunkten för undersökningen bodde i något av de länder som undersöktes. De största urvalen kom från de två länder som enligt skattningar har de största judiska befolkningarna i EU: Frankrike och Storbritannien. Svar från över 1 000 uppgiftslämnare erhöles från Tyskland, Nederländerna och Sverige. För övriga sju länder uppgick urvalsstorleken till mellan 400 och 800 deltagare.

Urvalsstorlek i de undersökta medlemsstaterna

Land	N
Belgien	785
Danmark	592
Frankrike	3 869
Italien	682
Nederländerna	1 202
Polen	422
Spanien	570
Storbritannien	4 731
Sverige	1 193
Tyskland	1 233
Ungern	590
Österrike	526

5 DellaPergola, S. (2016), *World Jewish Population, 2016*, Berman Jewish DataBank.

6 FRA (2013), *Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism*, Luxemburg, Publikationsbyrån.

Vilka frågor ställdes i undersökningen?

I undersökningen ställdes frågor om uppgiftslämnarnas åsikter om tendenser inom antisemitism, antisemitism som ett problem i vardagen, personliga erfarenheter av antisemitiska incidenter eller av att ha bevittnat antisemitiska incidenter samt oro över att falla offer för antisemitiska angrepp. Undersökningen ger också information om i vilken utsträckning uppgiftslämnarna anser antisemitiska gärningar mot den judiska gemenskapen (såsom vandalism av judiska platser eller antisemitiska budskap i radio och tv eller på internet) vara ett problem i landet.

I undersökningen insamlades uppgifter om effekterna av antisemitism på uppgiftslämnarnas dagliga beteende och känsla av trygghet, liksom om eventuella åtgärder som de vidtar till följd av rädsla. Frågorna om personliga erfarenheter av olika former av trakasserier eller fysiskt våld följdes upp med fler frågor om dessa incidenter, bl.a. frekvensen, antalet incidenter och kännetecknen hos gärningsmännen samt anmälan av incidenten till en organisation eller institution. Vidare samlades uppgifter in om personliga erfarenheter av att känna sig diskriminerad på olika grunder och inom olika områden i vardagslivet, exempelvis på arbetet, i skolan eller vid användning av olika tjänster. Uppgiftslämnarnas erfarenheter av diskriminering följdes upp med frågor om anmälan av incidenter och skälen för att inte anmäla. Slutligen undersöktes medvetenheten om antidiskrimineringslagstiftningen, organisationer för stöd till brottsoffer och eventuell lagstiftning om trivialisering eller förnekande av Förintelsen.

Presentation av undersökningsresultaten

När undersökningsresultaten presenteras för de tolv EU-medlemsstaterna justeras genomsnittet för alla länder med en viktning som tar hänsyn till skillnaderna i den judiska befolkningens storlek i de olika länderna. Beräkningarna baseras på kärnans mittpunkt och utökade skattningar av den judiska befolkningen i de utvalda länderna (för skattningar, se DellaPergola, S., *World Jewish Population*, Berman Jewish Data-Bank, 2016). Detta görs för att justera urvalen proportionellt, på ett sådant sätt att de korrekta förhållandena bevaras mellan de olika ländernas bidrag till resultaten på EU-nivå.

I denna rapport presenteras de huvudsakliga resultaten från FRA:s andra undersökning om judars erfarenheter av hatbrott, diskriminering och antisemitism i EU. Det är den största internationella undersökningen om judar som någonsin har genomförts. Undersökningen omfattar tolv EU-medlemsstater och nådde nästan 16 500 personer som identifierar sig som judar. Den bygger vidare på byråns första undersökning, som genomfördes i sju länder 2012.

Rapporten erbjuder saklig läsning och understryker att antisemitismen fortfarande är utbredd inom EU och i många avseenden har normaliserats på ett besvärande sätt. Den viktiga information som rapporten innehåller kan fungera som stöd för beslutsfattare i EU när de ska intensifiera sina ansträngningar för att garantera säkerhet och värdighet för alla judar i EU.

Mer information

För FRA:s fullständiga rapport om undersökningsresultaten, *Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU*, se <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/2nd-survey-discrimination-hate-crime-against-jews>

För information om FRA:s datainsamling om antisemitiska incidenter och hatbrott, se

- FRA (2018), *Antisemitism: Summary overview of the situation in the European Union 2007–2017*, Luxemburg, Publikationsbyrå.
- FRA (2018), "Racism, xenophobia and related intolerances", kapitel 4 i *Fundamental Rights Report 2018*, Luxemburg, Publikationsbyrå.
- FRA (2013), *Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism*, första undersökningen, Luxemburg, Publikationsbyrå.

För information om FRA:s arbete för utbildning om Förtintelsen och mänskliga rättigheter, se <http://fra.europa.eu/en/project/2006/holocaust-and-human-rights-education>

Hatbrott

Hatpropaganda

Jämlikhet

Icke-diskriminering

Europeiska unionens publikationsbyrå

© Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2019

Foton (från vänster med början på översta raden): © Stock.adobe.com_Rafael Ben-Ari; Stock.adobe.com_brat82; Stock.adobe.com_dubova; Shutterstock.com_129757388; Stock.adobe.com_Odelia Cohen; Stock.adobe.com_REDPIXEL; Stock.adobe.com_Menschen; Stock.adobe.com_Sergey Nivens; Stock.adobe.com_superelaks.

För vidareutnyttjande eller kopiering av fotografier eller annat material som inte omfattas av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter upphovsrätt måste tillstånd begäras direkt från upphovsrättsinnehavaren.

Print: ISBN 978-92-9474-269-8, doi:10.2811/184675
PDF: ISBN 978-92-9474-266-7, doi:10.2811/78533

FRA – EUROPEISKA UNIONENS BYRÅ FÖR GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Österrike
Tfn +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

